

Izvještaj o samovrednovanju provedbe postupaka natječajnog roka 2013.

Nakon završetka natječajnog roka za *Istraživačke projekte i Uspostavne istraživačke projekte* iz 2013. godine, Upravni odbor Zaklade je od stalnih odbora znanstvenih područja prikupio povratne informacije o tijeku provedbe postupka natječaja i vrednovanju prijavljenih projektnih prijedloga, te njihove prijedloge za unapređenje provedbe natječaja. Prikupljanje ovih informacija uključivalo je rad panela za vrednovanje u postupku skraćenog vrednovanja, postupak obrade prigovora podnositelja projektnih prijedloga, imenovanje recenzenata i kvalitetu recenzija, završno vrednovanje panela, rad stalnih odbora znanstvenih područja, opću kvalitetu i pripremljenost projektnih prijedloga, uključujući radni i financijski plan. Dio tih prijedloga uključen je u dokumentaciju za natječajni rok u 2014. godini.

U cilju dodatne i neovisne analize, te samovrednovanja kvalitete provedbe natječaja i postupka vrednovanja projekata Upravni odbor Zaklade osnovao je neovisno tijelo, Odbor za vrednovanje provedbe natječajnog roka 2013. Članovi ovog Odbora nisu na bilo koji način sudjelovali u provedbi ovog natječaja niti su imali bilo kakav sukob interesa.

Odbor su činili: dr. sc. Tome Antičić, Institut Ruđer Bošković, dr. sc. Gvozden Flego, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, dr. sc. Radovan Fuchs, Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, dr. sc. Bernardina Petrović, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, dr. sc. Milan Poljak, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, dr. sc. Boris Trogrlić, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije Sveučilišta u Splitu, dr. sc. Vesna Vlahović-Štetić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Rad Odbora koordinirao je dr. sc. Dean Ajduković, zamjenik predsjednika Upravnog odbora Zaklade.

Članovi Odbora samostalno su pregledali ukupnu dokumentaciju o provedbi natječaja i vrednovanju projektnih prijedloga, zatim su podnijeli pojedinačne izvještaje, te na zajedničkom sastanku proveli raspravu prema upitniku za samoevaluaciju Zaklade i donijeli zaključke i preporuke.

Osnovni zaključak Odbora jest da je uvid u dokumentaciju pokazao da su natječaj, postupci vrednovanja i odabir projekta za financiranje provedeni vrlo kvalitetno.

Uz to Odbor je donio sljedeće specifične zaključke i preporuke:

- Sastav različitih panela za vrednovanje ocijenjen je u velikoj većini slučajeva odgovarajućim uz napomenu da je postojala razlika u iskustvu i znanstvenim referencama između članova pojedinih panela. **Sastav panela za vrednovanje**
- U manjem broju panela nisu bili zastupljeni predstavnici odgovarajućih grana u okviru znanstvenog polja, o čemu bi ubuduće trebalo voditi računa prilikom sastavljanja panela.
- Preporučuje se da panele kad god je to moguće čine znanstvenici zaposleni na hrvatskim znanstvenim ustanovama.
- Preporučuje se da članovi jednog panela gdje je god moguće budu s različitih ustanova i sveučilišta.
- Preporučuje se posveti više pažnje evidentiranju i osvještavanju mogućeg sukoba interesa članova panela s pojedinim projektnim

prijedlozima.

- Preporučuje se standardizirati veličinu panela i okvirni broj projektnih prijedloga po panelu.
- Pripremljenost projektnih prijedloga ocijenjena je u prosjeku dobrom, ali su uočene velike varijacije i manjak kvantitativnih pokazatelja prilikom prijave prijedloga koji bi olakšali praćenje provedbe projekta.
- Među financiranim projektima radni planovi su uglavnom razrađeni na prihvatljivoj razini.
- Dio prijavljenih prijedloga nisu bili znanstveni, istraživački projekti u kojima je vidljiva znanstvena metodologija i takve projektne prijedloge ne treba upućivati u istorazinsko vrednovanje u drugi krug.
- Preporučuje se napraviti jasnije upute za popunjavanje obrasca Radni plan.
- Financijski planovi ocijenjeni su vrlo često neprimjerenima, a dio ih je nedovoljno obrazložen i nije jasno povezan s provedbom projekta i radnim planom.
- Uočena je vrlo velika razlika u iznosima zatraženim za nabavku istovrsne opreme ili programskih paketa za računala među projektima prihvaćenim za financiranje.
- Preporučuje se tijekom završnih pregovora s voditeljima projekata prihvaćenih za financiranje uskladiti financijski plan s realnim troškovima.
- Odbor upozorava na projektne prijedloge u kojima su navedeni vrlo visoki troškovi inozemnih ustanova ili komercijalnih laboratorija koji nisu uvijek u funkciji razvoja hrvatske znanosti. Preporučuje se da Zaklada dade smjernice o tim troškovima.
- Odbor smatra da predetaljna razrada financijskih planova neće omogućiti učinkovitu provedbu projekta te da voditeljima valja ostaviti određenu financijsku fleksibilnost.
- Obrazloženja panela nakon prvog kruga vrednovanja razlikuju se ovisno o panelima. Dok je u većini panela kvaliteta obrazloženja ocijenjena vrlo dobrom, kod nekih panela obrazloženja su utemeljena u formalnim razlozima, nejasna su i ne navode neke očite metodološke nedostatke projekta.
- Preporučuje se dati jasne upute panelima da je potrebno argumentirati razloge neupućivanja projekta u drugi krug vrednovanja te da pritom koriste znanstvenu argumentaciju. Paneli trebaju otvoreno istaknuti manjkavosti i slabosti prijedloga u znanstvenom smislu. Obrazloženje zbog kojega projekt nije upućen u drugi krug vrednovanja važna je povratna informacija koja omogućuje voditelju projekta popravljavanje prijedloga i uspješniju prijavu na idući natječaj.
- Dio prigovora voditelja projekata čiji prijedlozi nisu upućeni u drugi

**Pripremljenost
projektnih
prijedloga**

**Prvi
krug
vrednovanja**

krug vrednovanja je bio utemeljen u nejasnom obrazloženju panela za vrednovanje. Paneli trebaju otvoreno istaknuti manjkavosti i slabosti prijedloga u znanstvenom smislu

- Preporučuje se voditi računa o primjerenosti odgovora panela za vrednovanje voditeljima projekata. Odgovori na prigovore ocijenjeni su argumentiranima, samo u malom broju ocijenjeni su preoštrima.
- Preporučuje se da se za nepripremljene projekte koristiti ocjena C u prvom krugu vrednovanja.
- Postotak upućivanja u drugi krug vrednovanja bitno se razlikuje među panelima, pa se preporučuje odrediti okvirni postotak upućivanja u drugi krug, ali osigurati da se u drugi krug vrednovanja upute svi prijedlozi koji to znanstveno zaslužuju.
- Preporučuje se definirati razlog zbog kojega se može uputiti prigovor na odluku o neupućivanju prijedloga u drugi krug vrednovanja.
- Preporučuje se u prvom krugu vrednovanja više pažnje obratiti razradi radnog plana i informacijama koje omogućuje praćenje njegovog izvršenja.
- Preporučuje se pravilnikom Zaklade pojasniti razloge zbog kojih se može uputiti prigovor na ishod vrednovanja u prvom krugu.
- Recenzenti su ocijenjeni kompetentnima, a istaknuta je potreba dodatne brige za vrednovanje nacionalno specifičnih i važnih tema.
- Recenzije su ocijenjene argumentiranima i obrazloženima.
- Preporučuje se s koordinatorima panela definirati što jest a što nije dio očekivanja od projekta
- Preporučuje se jasno istaknuti da istraživački tim u *Uspostavnim istraživačkim projektima* ne mogu činiti voditelj, a da su suradnici prvenstveno po iskustvu stariji znanstvenici (tj. . kakav sastav projektnog tima se traži).
- Preporuke za financiranje su opravdane i utemeljene na rezultatima vrednovanja.
- Preporučuje se povezivanje ocjena A, B i C iz recenzija s brojem bodova u recenzijama jer je u nekim slučajevima uočeno bitno neslaganje. (Ovu preporuku Zaklada je uvažila prilikom raspisivanja natječaja u 2014. godini, te su recenzenti upućeni kako da ocjene A i B povežu s brojem bodova.)
- Preporučuje se panelima dati upute da završno vrednovanje mora biti jasno i logično izvedeno iz recenzija; u malom broju obrazaca za završno vrednovanje uočeno je ovakvo nesuglasje.
- Preporučuje se od predlagatelja projekata zatražiti prijedloge za moguće recenzente polazeći od ključnih riječi kako bi se tako stalno proširivala baza recenzenata.

**Drugi
krug
vrednovanja**

**Završno
vrednovanje**

Opće preporuke:

- Planirati i natječaje usmjerene na poticanje vrhunske izvrsnosti s većim iznosom financiranja po projektu, predvidjeti mogućnost povećanog financiranja eksperimentalnih istraživanja, posebnim natječajima odrediti prioriteta područja ili teme koje će se financirati.
- Osigurati dovoljno vremena za pripremu prijave na natječaje što bi moglo rezultirati boljom pripremom projektnih prijedloga.
- Razraditi numeričko ponderiranje završnog vrednovanja projekata u svrhu rangiranja projekata.
- U uputama za rad panela i u uvjetima natječaja istaknuti važnost podudaranja kompetencija istraživačkog tima i radnog plana, te usklađenost kompetencija i predloženog područja istraživanja.
- Natječaje strukturirati tako da se postave jasni, mjerljivi kriteriji za usporedbu projektnih prijedloga i za praćenje ostvarivanja postignuća i ciljeva financiranih projekata.
- U panelima težiti da svaki član panela pročita sve projektne prijedloge dodijeljene tom panelu prije zajedničke rasprave na sjednici panela.
- Ujednačiti postupanje s etički upitnim slučajevima i u pogledu znanstvenog nepoštenja (plagijata).
- Odvojeno razmatrati *Istraživačke projekte* i *Uspostavne istraživačke projekte* na svim razinama.
- Razmotriti opravdanost zahtjeva da voditelj *Uspostavnog istraživačkog projekta* treba provesti najmanje godinu dana izvan Hrvatske.
- Omogućiti veću fleksibilnost voditelja u izvršavanju radnih planova, tako da odobrenje za promjenu moraju tražiti samo za veća odstupanja u radnom planu, a ne za sitne promjene u vremenu izvršavanja.
- Osigurati da prijavitelji u financijskim planovima iskažu realne vrijednosti stavki, jer je vidljiva velika razlika u traženim iznosima kod istovrsne opreme ili aktivnosti.
- Napraviti smjernice za ujednačavanje kriterija za procjenu financijskog plana (npr. kvantificirati dijelove financijskog plana, odrediti limite po grupama stavki, da najmanje 50% iznosa mora biti usmjeren na korištenje resursa u vlastitoj instituciji, a manji dio na usluge drugih institucija).
- Osigurati transparentnost informacije je li projektni prijedlog financiran iz drugog izvora.
- Omogućiti ustanovama posredne troškove u određenom, primjerenom postotku.
- Iz ugovora ukloniti obavezu izvršenja radnog plana ako Zaklada ne uplati sredstva.
- Ugovor treba biti javan jer se financira iz proračuna.

Već učinjene izmjene u natječaju u 2014. godini:

Hrvatska zaklada za znanost je temeljem povratnih informacija članova panela i stalnih odbora područja, te iskustava s provedbom natječaja u 2013. godini, napravila sljedeće promjene u natječaju u 2014. godini:

- Produljen je rok za prijavu projekata: Trajanje razdoblja prijave u 2014. godini je bilo 84 dana (gotovo 3 mjeseca).
- Riješena je moguća neusklađenost broja bodova u recenzijama i ocjene: Određen je najmanji broj bodova u recenziji za ocjene A i B.
- Promijenjen je način praćenja financiranih projekata: Manje izmjene radnih i financijskih planova neće se odobravati na razini Upravnog odbora.
- Kriteriji za izbor članova panela: Članovi panela uglavnom će biti voditelji projekata koje financira Zaklada što je osigurano Ugovorom o financiranju.
- Poboljšanje financijskih planova: Uputama za predlagače projekta određeno je da projekti koji nemaju razrađen financijski plan neće biti financirani čak i ukoliko imaju pozitivne recenzije. To će se definirati i u uputama za rad panela.
- Rangiranje projekata nakon završnog vrednovanja: Temelji se na recenzijama i dodatnim kriterijima za vrednovanje, dok broj bodova u recenzijama nije nužan element rangiranja.
- Potvrda o etičnosti istraživanja: Podnosi se prilikom prijave projekta ili na traženje Zaklade u bilo kojem dijelu vrednovanja.

Zagreb, 25. rujna 2014.